

Van AWBZ naar WMO naar....

AWBZ : sinds eind jaren '80 breder gemaakt, moest terug. En tegelijkertijd het gemeentelijk domein vergroten. De verwachting was dat hierdoor de kosten beter te beheersen zouden zijn.

Achtergrond was het terugsnijden van de AWBZ naar de oorspronkelijke kern: de onverzekerbare zware, langdurige verpleging, verzorging en begeleiding.

De Wlz was alleen nog bedoeld voor de 'echte zware doelgroepen': ernstig en chronisch zieken, dementerende ouderen, zwaar gehandicapten en chronische psychiatrische patiënten.

Het doel van de WMO is niet alleen het overhevelen van delen van de AWBZ. In de WMO worden drie belangrijke gemeentelijke instrumenten in elkaar geschoven:

- **de Welzijnswet: welzijnsdiensten voor ouderen en andere doelgroepen, maatschappelijke opvang;**
- **Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG): woningaanpassingen, vervoer en hulpmiddelen;**
- **delen van de AWBZ: huishoudelijke verzorging en extramurale begeleiding voor de lichtere doelgroepen;**
- **daarnaast wordt nog een aantal kleinere en tijdelijke regelingen in de WMO ondergebracht, waaronder de *subsidieregeling Diensten bij wonen met zorg*.**

2007 **Negen prestatievelden voor gemeenten**

1. het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid
2. op preventie gerichte opvoedingsondersteuning
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers, vrijwilligers, respijtzorg
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. het bieden van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beleid huiselijk geweld
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

2015

- *Gemeenten verantwoordelijk voor participatie en zelfredzaamheid*

Gemeenten zijn volgens de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de deelname van mensen met een beperking of psychische problemen aan het maatschappelijke verkeer. Ook moeten zij passende ondersteuning bieden zodat mensen in staat zijn tot de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen (bijvoorbeeld eten, drinken, in en uit bed komen, aan- en uitkleden, bewegen, toiletbezoek) en een huishouden kunnen runnen.

- *Awbz begeleiding naar Wmo 2015*

Volwassenen die voor hun begeleiding een beroep deden op de Algemene wet bijzondere ziektekosten, moeten zich sinds 1 januari 2015 wenden tot de gemeente als zij begeleiding nodig hebben.

- *Awbz persoonlijke verzorging naar twee wetten*

Persoonlijke verzorging is verdeeld over twee wetten. Samenhangend met begeleiding valt verzorging onder de Wmo 2015 en samenhangend met verpleging valt het onder de Zorgverzekeringswet.

Algemene voorziening

Soms bent u geholpen met een zogenaamde 'algemene voorziening'. Een algemene voorziening is vrij toegankelijk, zonder voorafgaand onderzoek naar uw persoonlijke omstandigheden. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn:

- boodschappendienst;
- het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling;
- een ontmoetingsruimte voor mensen die eenzaam zijn;
- maaltijdverzorging (ook wel warmemaaltijdvoorziening of tafeltje-dekje genoemd);
- maatschappelijke opvang (bijvoorbeeld daklozenopvang);
- hulp aan buurthuizen en verenigingen.

Maatwerkvoorziening

Een maatwerkvoorziening is geen medische hulp. Voorbeelden van maatwerkvoorzieningen zijn:

- vervoersvoorziening;
- vervoer in de regio (voor mensen die slecht ter been zijn en niet met het openbaar vervoer kunnen reizen);
- individuele begeleiding;
- beschermde woonplek;
- dagbesteding op maat;
- aanpassingen in de woning (bijvoorbeeld een traplift of een verhoogd toilet). Bekijk meer [voorbeelden van woningaanpassingen](#);
- rolstoel (een rolstoel krijgt u alleen via de Wmo als u deze voor langere tijd nodig heeft. Voor hulpmiddelen voor tijdelijk gebruik kunt u contact opnemen met de thuiszorgwinkel, het thuiszorguitleenmagazijn of uw zorgverzekeraar);
- respijtzorg;
- ondersteuning van mantelzorgers;
- huishoudelijke hulp (zoals hulp bij het opruimen, schoonmaken en ramen zemen);
- maatschappelijke opvang (bijvoorbeeld blijf-van-mijn-lijfhuizen en daklozenopvang).

Begeleiding individueel : praktische ondersteuning thuis

Heb je een beperking waardoor je in het dagelijks leven extra hulp nodig hebt? Dan kun je individuele begeleiding aanvragen.

In de wet staat dat iedereen moet kunnen meedoen in de maatschappij. Lukt dat niet zonder hulp, dan kun je daarvoor begeleiding aanvragen.

Je kunt ook begeleiding nodig hebben door:

- probleemgedrag;
- problemen met denken en concentreren;
- problemen met je te oriënteren: je weet bijvoorbeeld niet welke dag het is, hoe je van de winkel terug naar huis moet of wie de mensen om je heen zijn.

Wat hoort er bij begeleiding individueel?

Voorbeelden van individuele begeleiding zijn:

- hulp bij de administratie (overzicht krijgen over facturen, contracten, verzekeringen, enzovoort);
- hulp bij het boodschappen doen;
- hulp met het afhandelen van post;
- hulp bij het bedienen van apparaten;
- hulp bij het innemen van medicatie;
- vaardigheden oefenen, zoals schrijven en rekenen;
- woonbegeleiding;
- praktische pedagogische thuishulp en gezinsondersteuning.

Groepsbegeleiding: dagstructurering, voorkomen (crisis)opname

Het is gericht op:

- activering;
- beweging;
- leren omgaan met dementie;
- contacten;
- een zinvolle invulling van de dag;
- voorkomen van vereenzaming;
- het overnemen van toezicht en het bieden van ritme en regelmaat.
- ontlasting en ondersteuning door verlichting van de mantelzorger

Beschermd wonen

Beschermd wonen is voor mensen met psychische of psychosociale problemen die niet zelfstandig kunnen wonen en een beschermde en veilige woonplek nodig hebben. Via beschermd wonen krijgen ze ook de begeleiding die ze nodig hebben. Het gaat bijvoorbeeld om mensen met psychoses, verslavingen, ADHD, autisme of niet-aangeboren hersenletsel.

Voor wie is beschermd wonen niet?

- Voor mensen die intensieve behandeling nodig hebben en in een instelling wonen waar ze die behandeling krijgen (ggz-b). Want behandeling valt niet onder de Wmo.
- Voor mensen die naast psychische problemen een (licht) verstandelijke beperking hebben. Hun zorg valt onder de Wlz, ook als ze een veilige, beschermde woonomgeving nodig hebben.

Een pgb beschermd wonen met en zonder wooncomponent

Sinds 1 januari 2020 kunnen gemeenten een indicatie voor beschermd wonen ook afgeven met een 'wooncomponent'. Dat kan zowel met zorg in natura als met een pgb. Behalve de zorg betaalt de gemeente dan ook de woonlasten, en vaak ook het eten en drinken. Je betaalt dan wel een hogere eigen bijdrage. Die is onder andere afhankelijk van je inkomen en je spaargeld.

WLZ GGZ

Mensen die hun leven lang intensieve geestelijke gezondheidszorg (ggz) nodig hebben, kunnen sinds 1 januari 2021 toegang krijgen tot de Wet langdurige zorg (Wlz) als zij voldoen aan de Wlz-toegangs criteria.

Abonnementstarief

De uitgaven voor het sociaal domein stegen vanaf het moment dat gemeenten daarvoor verantwoordelijk werden in 2015 tot en met 2020 met meer dan 5 miljard euro. In 2020 valt vooral de stijging van de Wmo-uitgaven op: de kosten stegen met maar 8,7 procent. Dat komt met name door de invoering van het abonnementstarief. Daardoor is het ook voor huishoudens met hogere inkomens mogelijk om huishoudelijke geworden hulp aan te vragen. 'Sinds de introductie in 2019 is een significante toename van het aantal cliënten zichtbaar', constateren de onderzoekers. En dat heeft een onherroepelijk effect op de hoogte van de netto lasten van gemeenten, 'zonder dat hier adequate financiering tegenover staat.'

Niet minder middelen nodig dan Awbz; WMO wordt steeds duurder...

Gemeenten zijn steeds meer geld kwijt aan het sociaal domein. In de periode 2015-2020 stegen de uitgaven met meer dan 5 miljard euro, een stijging van 30 procent. 'De Wmo explodeert.'

Bezuinigingen

Omdat het rijk niet structureel geld bij past, leidt dat volgens de VNG 'onmiskenbaar' tot bezuinigingen. Daarmee komen onder andere ambities voor bijvoorbeeld verduurzaming, veiligheid en wonen onder druk te staan. Met name na 2025 staan volgens koepelorganisatie VNG de gemeentefinanciën onder druk. 'En die druk wordt alleen maar groter als gevolg van het sociaal domein.'

Met wijkplannen moeten gemeenten ervoor zorgen dat kwetsbare mensen langer thuis blijven wonen. Dat houdt volgens het kabinet de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betaalbaar. De gemeenten eisen extra geld.

Het versterken van de sociale basis in de buurt is volgens staatssecretaris Van Ooijen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een van manieren om de uitvoering van de Wmo in de toekomst betaalbaar te houden. Dat stelt hij in zijn Hoofdlijnenbrief toekomst Wmo aan de Tweede Kamer.

Preventie

'Omzien naar elkaar in de wijk' doopt hij het initiatief dat gemeenten geacht worden te faciliteren: zorgen voor een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk. Dat aanbod hoort dan een combinatie te zijn van burgerinitiatieven, vrijwilligersorganisaties, ondersteuning aan mantelzorgers, professionele organisaties en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen. De gedachte is dat er van een brede sociale basisvoorziening een preventieve (lees: kostenbesparende) werking uitgaat.

Zelfredzaamheid

Alles draait daarbij om het principe van zelf- en samenredzaamheid. Volgens Van Ooijen zijn, gezien het decentrale karakter van de opgave, met name gemeenten aan zet. Hij ondersteunt ze te komen tot een vorm van een wijkplan rondom het omzien naar elkaar in de wijk. Het doel is het versterken van de infrastructuur en de sociale netwerken in de wijk.

Om de zelfredzaamheid en participatie van Wmo-cliënten te vergroten, dienen gemeenten periodiek onderzoek te doen naar de behoeften, kenmerken en omgeving van de zorgvragers. Daarnaast dient werk te worden gemaakt van verbeteren en professionaliseren van de wijkteams. Ook dat kan volgens de staatssecretaris er aan bijdragen dat het beroep op langdurige zorg wordt uitgesteld.

Schaalgrootte

Voor de langere termijn voorziet Van Ooijen een discussie over de schaalgrootte. 'Sommige taken kunnen mogelijk beter op (boven)regionaal niveau georganiseerd worden, bijvoorbeeld omdat ze specifieke kennis en expertise vereisen, of omdat uitvoering van met name zwaardere vormen van ondersteuning te grote financiële risico's met zich meebrengt voor kleinere gemeenten', aldus de VWS-bewindsman.

Een speciaal Wmo-houdbaarheidsonderzoek moet helpen om de vraag te beantwoorden of de Wmo, zoals die nu wordt uitgevoerd, wel toekomstbestendig is. Met gemeenten zijn inmiddels afspraken gemaakt een gezamenlijke analyse uit te voeren naar de te verwachten ontwikkelingen voor de komende vijf tot twintig jaar qua vraag en aanbod in de Wmo.

En dus willen gemeenten extra geld..